

Laureaat oeuvreprijs 1998

Siegfried Nassuth (1922, Indonesië)

Siegfried Nassuth heeft zijn lange loopbaan als stedenbouwkundige grotendeels gewijd aan één project: de wijk de Bijlmermeer in het zuidoosten van Amsterdam. Nassuth kan als het stedenbouwkundige 'brein' achter deze wijk worden beschouwd. Van 1959 tot 1981 was hij als stedenbouwkundige verbonden aan de afdeling Stadsontwikkeling van de Gemeente Amsterdam, later de Dienst Ruimtelijke Ordening. In 1965 presenteerde deze afdeling het eerste plan voor de stadsuitbreiding ten zuidoosten van Amsterdam: 'Grondslagen voor de Zuidoostelijke Stadsuitbreiding'. Volgens het structuurplan zouden er in de toenmalige Gemeente Weesperkarspel 40.000 woningen verrijzen, waarvan 90 % uitgevoerd in hoogbouw. Het behelsde een stelsel van verhoogde autowegen, waarbinnen honingraatvormige flats van tien bouwlagen zijn neergezet op een groen maaiveld. Het plan kende een strenge scheiding van functies, waarbij de voorzieningen zijn geconcentreerd onder de wegdekken en parkeergarages.

Veel van wat er in de ontwikkelingsfase tussen 1962 en 1965 door Nassuth is ingebracht, is in de uiteindelijke Bijlmermeer verwerkt, bijvoorbeeld woningen met 'toekomstwaarde', grotere 'woonkwaliteit', de extensivering van autoverkeer, de centralisering van voorzieningen, groen, een infrastructuur als drager van stedelijkheid, een scheiding van verkeersstromen en de honingraatvormige verkaveling in hoogbouw. Met de bekroning van Nassuth wil de commissie aandacht vestigen op de naar haar mening niet zelden vertroebelde discussie over de Bijlmer, waarbij stedenbouwkundige aspecten dikwijls worden verward met sociale factoren. Het stedenbouwkundige plan kan nog steeds worden opgevat als het model van de functionele stad en een oplossing voor het probleem van stedelijke concentratie dat na de Tweede Wereldoorlog in Nederland speelde. In de actuele discussie over dichtheid versus suburbanisatie speelt deze typologie weer een belangrijke rol. Daarnaast zijn er ook andere argumenten voor een positieve waardering van de Bijlmermeer: naast onvrede is er veel uitgesproken woongenot en heeft de wijk met een enorme veerkracht het hoofd geboden aan onvoorziene problemen zoals een plotselinge immigratiegolf, maatschappelijke tweedeling en een stijgende criminaliteit.